

Beslut om informationsutbyte om mellanstatliga avtal med tredjeländer på energiområdet

Miljödepartementet

2016-03-21

Dokumentbeteckning

KOM(2016) 53

Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättandet av en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet och om upphävande av beslut nr 994/2012/EU

Sammanfattning

Den 25 februari 2015 presenterade kommissionen sin strategi för en energiunion med en framåtblickande klimatpolitik. Ett av de initiativ som aviserades var att förstärka beslut 994/2012/EU om en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal med tredjeländer i syfte att öka transparensen på EU:s inre marknad för energi. Beslutet innebär att kommissionen har rätt till en efterhandskontroll av alla rättsligt bindande mellanstatliga avtal med tredjeländer på energiområdet som kan ha en påverkan på den inre marknaden eller EU:s försörjningstrygghet. På medlemsstatens begäran kan kommissionen delta som observatör i förhandlingen. Kommissionen presenterade den 16 februari 2016 ett reviderat förslag av beslut 994/2012/EU som utöver att omfatta rättsligt bindande avtal även i vissa delar ska gälla för icke-bindande avtal som bedöms ha en inverkan på EU:s inre marknad.

För rättsligt bindande avtal föreslår kommissionen införandet av en obligatorisk förhandskontroll av avtalen innan medlemsstaten kan underteckna. Förslaget motiveras av att det fortsatt finns en bristande transparens i mellanstatliga avtal mellan medlemsstater och tredjeländer och att flera medlemsstater trots beslut 994/2012/EU ingått avtal som inte bedöms vara förenliga med EU:s lagstiftning. När det gäller icke bindande

avtal ska enbart efterhandskontroll av avtalen göras. Kommersiella avtal omfattas inte av förslaget.

2015/16:FPM57

Förslaget får inga större konsekvenser för svenska förhållanden. Förutom avtalet om en gemensam elcertifikatmarknad med Norge har Sverige inga bindande avtal med tredjeland som skulle omfattas av förslaget. Initialt görs bedömningen att Sverige inte har några icke bindande instrument som kan komma att omfattas av regleringen.

Regeringen stödjer ökad transparens på området och att mellanstatliga avtal ska vara förenliga med EU-lagstiftningen. Regeringen verkar för att åtgärderna blir proportionerliga och svarar upp mot de verkliga brister som identifierats i genomförandet av beslut 994/2012/EU.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I Europeiska rådets slutsatser från den 4 februari 2011 konstateras att unionen och medlemsstaternas verksamhet behöver samordnas bättre för att EU:s externa förbindelser med viktiga producent-, konsument- och transitländer ska bli mer enhetliga och konsekventa. Rådet uppmanade därför medlemsstaterna att från och med 1 januari 2012 notifiera kommissionen om alla nya och befintliga bilaterala energiavtal med tredjeländer.

Den 7 december 2011 presenterade kommissionen ett meddelande om den externa dimensionen av EU:s energipolitik åtföljt av ett förslag till beslut om att inrätta en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet. Kommissionen gick redan då fram med förslaget om en obligatoriskförhandskontroll av avtalen. Flera medlemsstater motsatte sig dock med hänvisning till kompetensfördelningen mellan kommissionen och medlemsstaterna och det slutliga förhandlingsresultatet efter en överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet den 25 oktober 2012 blev att kommissionen istället får göra en efterhandskontroll. Vid Europeiska rådet i mars 2015 antogs slutsatser där man bl.a. uppmanade att alla kontrakt relaterade till köp av gas från externa producenter till fullo måste följa EU-lagstiftning.

Den 25 februari 2015 presenterade kommissionen sin strategi för en energiunion med en framåtblickande klimatpolitik, se faktapromemoria 2014/15:FPM23. Ett av de initiativ som aviserades var ett tydligare regelverk för insyn i gasavtal med tredjeland och att kommissionen skulle komma in tidigare i processen.

Den 16 februari 2016 presenterade kommissionen ett förslag till beslut om inrättande av en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal och icke bindande instrument mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet och om upphävande av beslut nr 994/2012/EU.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget syftar till att öka transparensen på energimarknaden och garantera att alla mellanstatliga avtal är förenliga med EU:s lagstiftning. Förslaget omfattar som tidigare beslut bindande avtal mellan medlemsstaterna och tredjeland som kan få påverkan på EU:s inre marknad för energi eller på EU:s försörjningstrygghet men även icke bindande instrument som innehåller tolkning av unionsrätten, fastställer villkoren för energiförsörjningen (t.ex. volymer och priser) eller utveckling av energiinfrastruktur.

Kommersiella avtal omfattas inte. Medlemsstaten ska informera kommissionen innan den påbörjar förhandlingen av ett avtal. Vidare ska medlemsstaten hålla kommissionen uppdaterad under processen och skicka utkast på avtal till kommissionen innan undertecknandet. Efter att kommissionen fått utkast till avtal ska den inom sex veckor informera medlemstaten om de ser tveksamheter när det gäller förenlighet med EU-lagstiftningen. Om tveksamheter finns har kommissionen efter det ytterligare sex veckor på sig att ge sin slutliga bedömning. Kommissionen föreslår att medlemsstaten vid undertecknande av avtalet ska ta största möjliga hänsyn till denna bedömning.

Kommissionen föreslår även, i enlighet med befintliga bestämmelser i beslut nr 994/2012/EU, att kommissionen på medlemsstatens begäran kan delta i förhandlingen som observatör, eller på kommissionens begäran efter skriftligt godkännande av medlemstaten.

Beslutet föreslås omfatta även icke-bindande instrument. Till skillnad från de rättsligt bindande avtalen föreslås informationsutbytet här ske först i efterhand. Enligt förslaget kommer kommissionen inte göra en systematisk genomgång utan bedöma om kontroll är nödvändig från fall till fall.

För att främja samordning mellan medlemstaterna föreslår kommissionen, i enlighet med befintliga bestämmelser i beslut nr 994/2012/EU, att utifrån bästa praxis utarbeta standardklausuler som medlemsstaterna på frivillig basis kan använda för att säkra avtalens förenlighet med EU-lagstiftning

Senast den 1 januari 2020 föreslås att kommissionen lägger fram en rapport om tillämpningen av beslutet som i synnerhet bedömer i vilken utsträckning det främjar överensstämmelse av mellanstatliga avtal och icke bindande instrument med EU-lagstiftningen. Översynen ska även bedöma de konsekvenser som det här beslutet har på medlemsstaternas förhandlingar med tredjeländer och om omfattningen och de förfaranden som den fastställer är lämpliga.

1.3 Gällande svenska regler och förslaget effekt på dessa 2015/16:FPM57

Förslaget till beslut väntas inte få någon direkt påverkan på befintliga svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget till beslut anses inte få några budgetära konsekvenser.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen stödjer ökad transparens på energimarknaden och att alla mellanstatliga energiavtal ska vara förenliga med EU-lagstiftningen.

Regeringen verkar för att åtgärderna blir proportionerliga och svarar upp mot de verkliga brister som identifierats i genomförandet av beslut 994/2012/EU om en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal med tredjeland. Detta för att säkerställa avtalens förenlighet med EU-lagstiftning, bidra till ökad transparens och marknadens funktion.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Flera medlemsstater har efterfrågat mer information om problembilden och framstår än så länge som tveksamma till proportionaliteten i förslaget. Några andra medlemsstater har samtidigt välkomnat förslaget och vill se en ambitiös överenskommelse.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts ut på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Beslutet har sin rättsliga grund i artikel 194.2 i fördraget om europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Beslutet antas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet med medbestämmande för Europaparlamentet. För beslut i ministerrådet krävs kvalificerad majoritet.

Enligt kommissionen är förslaget förenligt med subsidiaritetsprincipen. Kommissionen menar att det på nationell nivå inte är möjligt för de enskilda medlemsstaterna att säkerställa att de politiska målen för unionens försörjningstrygghet och den inre energimarknaden i unionen uppfylls. Enligt kommissionen kommer informationsutbytet ge medlemsstaterna en starkare position i förhandlingarna med tredjeländer och garantera korrekt genomförande av unionens regler och politik. Detta kommer i sin tur göra det möjligt att betrakta försörjningstryggheten i EU utifrån ett europeiskt perspektiv istället för ett nationellt perspektiv.

Kommissionen anser därtill att förslaget är förenligt med principen om proportionalitet eftersom frivilliga alternativ inte anses ge garantier för att informationsutbytet blir så omfattande att det kan säkerställas att EU:s politiska mål på energiområdet uppnås.

Regeringen instämmer i kommissionens bedömning när det gäller förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Regeringen bedömer att det kan krävas en mekanism där kommissionen ges möjlighet att på ett effektivt och ändamålsenligt sätt stödja medlemsstaterna att ingå avtal som är förenliga med EU:s energilagstiftning. När det gäller proportionalitetsprincipen anser dock regeringen att det är viktigt att åtgärderna är proportionerliga och svarar upp mot de brister som kommissionen identifierat i genomförandet av beslut 994/2012/EU.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer att behandlas i rådsarbetsgruppen för energifrågor. Det nederländska ordförandeskapet har ambitionen att nå en allmän politisk överenskommelse vid TTE-rådet den 6 juni 2016.

4.2 Fackuttryck/termer

-